

Womhaj Bóh!

Czytło 12.
27. mierzca.

Łętnik 2.
1892.

Szerebke njedzelske łopjenka.

Wudawaju ło kóždy sobotu w Esmolerjez kniżiczniceżerni w Budyschinje a łu tam dostacź sa schtwórtlětnu pschedplatu 40 np.

Lätare.

Jes. 66, 10: „Wjebełcze ło s Jerusalemom a sadujcze ło na nim wschitzu, kotsiż jo lubujcze; wjebełcze ło s nim wschitzu jara, kotsiż wy psche njo żarowali scze!“

Wo tutym schpruchu ma nascha dženbnischa njedzela swoje mjeno. Je wjebeła njedzela, kotruz dženka swjeczimy. Je jara rjane zyrkwinske wustajenje, so bjes njedzelemi pasionskeho abo póstneho czaśa runje ta brjedźna do zyleho kšeseczijanstwa woła: Lätare, wjebeł ło wo brjedźa w pasionje! Pschetoż kšeseczijenjo swjecza czerpjenje swojeho horjestanjeneho ferschtu žiwjenja a snaja jutrowne wjebele kami w swojej wutrobje pschi wschēm czerpjenju swojeho žiwjenja. Je tón horjestanjeny Ahrystuś w czerpjaznych kšeseczijanach, kotruz jim tež w tychnosczi spěwacź dawa. Wón je jich potajne wjebele, wot kotrehoż kšerlusche dobycza w hětach prawnych nihdy mjelcza a wot kotrehoż wyskanje Božich dżeczi tež pod šylsami ujewoněmi.

Też swět snaje wyskanje w sbożownych dnjach w dżiwim rejwanju wokoto skoteho czelecza, hdžež ło bydaju ł jedźi a ł piczu a stawaju ł hraczu, w krótkim póstnizowym wjebełu swojeho łóschta, swojeye woczoweje a cželneje žadoscze — ale hdž popjelna brjeda jich njesboža pschindže, dny, wo kotrychž rěka: Wone ło mi njespodobaju, hdž khoroscź ło pschibliži a šhubjenja, hdž ło kamotnoscz a pustoscź cžini, hdž na smjertne loža a rowy dže a strózele smjercze a kłacza duschu sapschimnu, hdž skónczuje smjertniza sama wo jich komoru kłapa prajizy: „Je stary

jakón, cžlowjecze, dyrbiśch wumrjecź“ — dha placzo ło sběhnje, dha je se wschēm Lätare kónz, dha šylsy ło ronja w hórkim horju, a nóz je sšhadźala, cžmowa, bjeschwěsdna, styskna nóz, pschetorhnjena jenož wot plakanja a stonanja.

Je hinał s tym Lätare Božich dżeczi. Też woni wjedza wo czerpjenjach rěczech, tež woni plakaju swoje šylsy pschi khorokozach a rowach, tež na nich pschindžeja nozy tychnoscze a nozy stysczenja — ale hlaj, w brjedza w pasionje, tež pod šylsami a czerpjenjami snaja woni jene potajne Lätare, tež psches cžmowu cžichu, bjeschwěsdnu nóz kłinczi to sšradźne wyskanje jich podróžniśkich kšerluschow. Pschetoż tón Aries je jim potajnstwo sjewil se kłódkim kłowom: Wo malej kšwili, po malej kšwili! (Jan 16, 16.) Haj wón kam je tym wěrjazym to kłódku potajnstwo wěcžneho žiwjenja. Mjeje-li Bóh kam swojeho šyna pschepuschčil, kak dha nochzyl wón nam s nim wscho dodacź? Wumrjemy-li sobu, dha tež budžemy s nim sobu žiwi, czerpimy-li sobu, dha też budžemy sobu knjeżicź, budžemy też s nim sobu horjestanjecź. Je-li wón saschol do wot-poczinka swojeye kraśnoscze, dha też dyrbimy my sańcž do šabatneho wotpoczinka Božeho luda a domach bycž pola njeho. Pschetoż wón je prajil: „Hdžež ja šym, tam dyrbi mój wotrocźk też bycž“ a wón je prošyl: „Wótcze, ja chzu, hdžež ja šym, so bychu tež cži kami pola mje byli, kotrychž mi dał šy, so bychu moju kraśnoscz widželi, kotruz mi dał šy.“ To je ta wěstoscź, kotraž kšeseczijanam jow delkach we wschej nozy swěczi, kotraž jim też w šylsach spěwacź dawa. Pschetoż Ahrystuś je jich žyła wěstoscź, Ahrystuś je jich žyła swětło a kłónzo.

Štò je, kiž srudnje płacze?
 Ja płacacz njemóžu;
 Mi wutroba wšcha ſkacze,
 Eso jara wjeſelu.
 To klónzo, kiž mje ſhrěje,
 Je Jeſuſ Khrystuſ kam;
 Hdyž wón ſo na mje ſměje,
 Dha mam, ſchtož požadam.

W Straſburku na naſepjach,

abo

Wóh ma ſpoſi dobre, cźlowjek huſto dźiwne myſle.

Na ſerbſki wot A. Skr.

Tamu ſtronu Rheina ſo ſwjaty wječor ſwonjeſche, runje taſ, taž doma pola naſ, a ludžo wſachu ſebi ſwoje hrabje na ramjo a czechnichu ſ luki domoj. Paſtyrſki hólz pak ſebi ſwoje ſtadleſchto hromadu ſeczəri a czerjeſche jo pſched ſobu do wſy, ſebi duzy domoj ſpěwajo:

Tón luby mój mje wopuszczę,
 Paſ bórny ſaſ' joh' ſměju,
 Du haſtu horje, haſtu del',
 Haj, hórku horje, hórku del',
 Hdyž naſche lipki kćęju.

Ach, Lejna, ty luba najlubſcha, jako ſebi tón hólz wo tamnych lipkach ſaspěwa, dyrbjach ſebi doma na naſchu lipku pomyšlicz, a kajtej wjeſeloj kćemoj ſebi tam něhdy tónle ſpěwacz wuspěwa ſoj a taſ ſebi tam doma wěſcze hiſcche dženſa taſle ſpěwaja, a ſai, tam ty ſnadno na tej ławzy ſedziſch ſpody kruſchwiny, a ſ kajtimk woczemi byli wy wſchitzy na mnje pohladali, hdy był ja na jene dobo ſ wam pſchiſchoł a waſchu wjeſ pſcheſchoł, — a nětkle mējach jowle horka na naſepje ſtejo tajke žałoſne bojenje, ſo ſforo wjazy na žaneho cźlowjeka podobny njeběch, a ſrudoba mje tajka pſchewſa, ſo ſebi myſlach, ſo dyrbi ſo mi wſcha wutroba ſlemicz.

Tamaj druhaj, kotrajž bęſchtaj horka ſo mnu ſtejo, bęſchtaj tajkele něſchto na mni wupytnytoj, duž mi prajeſchtaj: „Bratsje, njeprajſch nětkle ſam ſ namaj, ſo ſo nam jowle wſchem hórje dže, hač ſkaženym pſam?“

„Haj“, jimaj ja prajach, „Wóh to mē. Jowle ſo hubjenje žiwimy, a ja był ſpokojom, hdy chzyla ſebi hižo dženſa ſmjercz po mnje pſchincz.“

„Ei“, tón tamny praji, „na tu móžeſch tu hiſcche kćetru kćwilu czaſacz. Ale ſechze ſo tu komu wumrjeć, tajki móht drje do předka hiſcche ſ něczim druhim poſpytacz. Ja chzyl radzićz: Hdyž budže počecz cźmiczłacz, chzemy ſo wſchitzy tjo mjelczo dele ſ naſepje ſwjecz. Delſach w Rheine pſchi brjoſy wēm duſchny czołmik ſtejo. Do njeho wſchitzy tjo ſkoczimy a ſo na nim pſcheſ wſchón Rhein pſchewjeſemy. Szny pak tam w Němzach, potom chzemy ſebi wſchitzy ſaspěwacz a ſajułkocz: „Božmje, Straſburko! božmje, naſch wyſchſchi! božmje wſchē naſche puſi!“ potom budžemy hižo kóždy ſam wjedzićz, hdy dyrbi ſo wobroczićz.“

Wſchi tajkiche jeho rēcjach dyrbjach ſebi drje na to pomyšlicz, taſ bē něhdy tamy ſpytowaſ ſ naſchim ſbóžnikom horje na templowy kryn doſchoł a jemu tam praji: „Wuſchcz ſo dele!“ ale moja ſrudoba bē pſche wſchu mēru wulka, a tamaj wobaj mi prajeſchtaj: „Nimaſch ſnano hiſcche pułow doſcz? chzeſch ſnano jowle taſ dołho czaſacz, hač cze naſch wyſchſchi njeje daſ wſcheho doſabicz? — pſchetož hdyž ma tón pſcheczimo komu něchto, temu wón nihdy na nihdy njeſchepuſchczi. Šchtož ſebi pak něchto ſwazi, tón ma ſwoju wēž hižo na poł pſchewinjenu!“

Hiſcche pſchezo tam ſkſchach teho hólza ſpěwacz, a mi bē, taž był ja tebe, Lejna, pſched ſobu ſtejo wobhadaſ, a taž była ty na mnje ſe ſwojimaj lubymaj wócźłomaj pohladaſ, naſch nan pak ſo mi niž poł tajki twjerdy njeſeſda, kajtiž hewaſ bē, duž ſebi ja pomyšlich: „Njechaſ ja wjazy žanu tajku twjerdu hłowu mēcz a chzyl jemu radſcho „dobre ſłowo“ dopſchecz, móhlo bycz bjeſ namaj na jene dobo ſaſo wſcho dobre“, — duž ſym ſo daſ wot tajkiche myſliczłow ſawjeſcz, ſym ſwoju pſchiſahu njedžeržal, bēch hroſny bjeſbóžny cźekanz, ſo chzuch Bohu a naſchemu wyſchſchemu czechnycz. Ale ſwēt ma huſto dźiwne myſle.

Š naſepje bēchu něotji wuhladaſi, taſ bēchmy wſchitzy tjo ſa ſobu delka do czołmika ſkoczili, duž tam horka haru ſehrachu. Ša maſu kćwilu ſtejachu wjazy delka na brjoſy a wołachu na

naſ: „Wróćcze ſo runy pucz wſchitzy tjo ſaſo ſ nam, hewaſ mamy ſaſane, waſ ſatſelicz!“

Duž ſo tamej drugej nabojeſchtaj a prajeſchtaj: „Haj, chzemy ſo ſaſo ſ nim wróćciz“ a jędzeſchtaj ſ czołmikom na ſadny k brjohej, ja pak ſo ſ czołma do rēki walich a ſedi myſlach: „Radſcho chzu ſo w rēzy tepicz, hač ſo ſo dam wot tamnych ſabicz!“ Mējach tež ſbože, ſo rēku wſch upſchepłownych, hač runje wjazy ſa mnu ſelachu a na czołmje ſtejo ſa mnu jędzechu. Hižo bē ſo kćetro počmilo, duž njebē mje widzićz, a wjazy njemóžachu wudophtuycz. Wórny bēch na tamnym brjoſy a myſlach ſebi: „Nětkie bu ſa mnje wſcho pſchetrate“, — ale nětkle haſle ſo mi moje prawe njeſbože ſapoczja. (Pokraczowanie.)

Wſcheczne ſłowo.

Dželaczerſki lud ſo huſto doſcz wjele předy a młódschi ženi hač druſy ludžo. Čaſto młodaj mandželſtaj taſ rjež nahej w hromadu pſchińdžetaj, a tola chzetaj tež ſwój dom a ſwójbu ſałožicz a ſdžeržecz. Džecz ſo narodža, khorofcze pſchińdu a wſchelaſa nuſa, na pſchitkad, ſo dželo pobrachuje. Š dołhom je ſo ſapoczjaſ a dołh roſcze. Radofne žiwjenje je ſlemjene. Teho dla, luba młodžina, džerž ſo kruzje a daj japoſchtolej Pawolej prawo, hdyž wón praji: „Ša mam wſchitkeho móz, ale wſchitko njeje wužitne.“ —

Žona budž duſcha a wutroba domjazeho žiwjenje, wot njeje ſ wjeſcha derjehicze ſwójbneho žiwjenje wotwiſuje. Džeržcze, lube maczerje, na porjad, cźiſtoſcz a ſpodobnoſcz w domje; budžcze wſcheczne pſcheczimo muzej, kiž ſ džela pſchińdže a wotajcze jemu jeho prawo, ſo ſo njeby ſwuczil, w forczmje ſydacz. Nalutujcze pjenježki ſa karanczł pira a njedajcze jemu palenz. Płaczcze hnydom wſchitko pola pſchekupza a njenaczińcze dołha. Lēpie je bjeſ wječerje lehnycz hič, hač ſ dołhom ſtawacz! Płatajcz ſwoju a tych ſwojich draſtu w prawym czaſu a njepſchidajcze, ſo ſo njedželſka ſuknja hnydom wſchēdny džen wotnoſchuje. Lēpie je ſapkatu mēcz hač džeru. Džeržcze na njedželu w domje, pſchikadžujcze ſame a wabcze tych ſwojich kēmiſchi. Džeržcze na bliadowe paczerje, na rańſchu a wječornišchu modlitwu, modlcze ſo ſa ſwojeho muža a ſwoje džecz. Něczcze ſtajnje ſ mērei! Wopomnicze ſłowo Sirachowe (26, 1. 2.): „Derje temu, kotryž póczimw žonu ma, tón budže hiſcche junu dlēje živy. Žona, kiž je dobra hoſpoſa, ſwjebeli ſwojeho muža, a cžini jemu mērne žiwjenje.“ —

Budžcze ſlutnime, myſleje ſebi na džecz, na czaſy bjeſ džela, kotrež móža pſchincz, na ſwoje ſtare lēta. Abo njemóžcze ſnano lutowacz? Kaſ něotry je bjeſe wſcheho wobſedženſtwa ſapoczjaſ a ſebi wobſedženſtwa ſe ſwērnym dželom a ſlutniwoſczu dohyl! Teho dla mēj kóždy to pſchedewſacze, ſo chze lutowacz bjeſ teho, ſo by nahrabny był — a to pónđze. Tón jedyn pjenjeſy přecz mjeta ſa palenz, tón drugi ſa dobre kuſki, tecz ſa draſtu a pychu, ſchtwórty ſa zigary, pjaty ſwoje pjenjeſy do forczmy a na reje ſnoſy. Sapoczicze ſ 50 np. a potom, hdyž macze něchto mało hromadže, donjeſcze to na nalutowaſnju (ſchparſaſu). Čžincze toleſ połny a taſ dale; taſ ſ temu pſchińdžecz, ſo móžcze ſebi njedželſku draſtu kupicz a ſo džekacz toleſ a hiſcche wjazy do mandželſtwa ſobu pſchinjeſecz a ſo macze něchto ſa czaſy, hdyž džela njeje abo hdyž ſcze kchori. A ſe ſlutniwoſczu druge počinku do wutroby a ſwójby ſaczahnu.

Njedajcze ſo ſawjeſcz, dželacz ſaſtacz, ſo byſcche ſebi wjeſcheje mſdy wunuſowali. Njedajcze ſo ſawjeſcz ſ tej njeknicžomnej myſli, ſo dyrbjeli kćezor a kral a wyſchnoſcz wina bycz na nuſy dželaczerjom. W Šchwajzarſkej a Amerikanskej krala nimaju, ale njeſpokojnoſcz a njemēr ſtej tež tam bjeſ dželaczerjami. Wo ſwobodnoſczi (frejoczi), dobrym prawu dželaczerja a powyſchenju mſdy tucz ſawjednižy pſchezo powjedaja; to wuſchomaj a myſli ſłóžy kliczi. Šwedomiwi a roſomni dželaczerjo pak jich jebanſtwa poſnaja, njeroſomni na ſawjednikow poſluhaja, a poſdže jim hlóđ w ſwójby praji, ſo ſu ſjebani. Teho dla — wotancze pola ſwojich kñežich! Macze-li na něchto ſkorzićz, dha to ſ mērom a pſchiſtojnje prajcze. A wy žony pomhajcze, ſo waſchi mužojo roſomni wotanu.

A ſ jenyh ſłowom: Džeržcze ſa ſwoju najlěpſchu pomoz pomoz Božu, Wóh je naſch najlěpſchi pomoznik w duchownym a cželnyh naſtupanju. Š temu dyrbi pſchincz, ſo ſebi ſami pomhamy a ſo lēni bjeſ cžecze njewopokaſamy. Pomoz ſtata dželaczerjam, taž wſchitkim poddanam ſ bokej ſteji ſ dobrymi ſakonjemi pſchi ſwērnym wobkēdžbowanju a dopjelnenju tych ſamych. Pſcheczelow.

pomoz skónčnje pobrachowacž nješmè, wošebje w czašach nudy. —

To poslednje słowo: „pscheczelska pomoz“ budž samožitym ludžom khotne napominanje. Njehladajmy na dželaczerjow s hordosczu dele a njewobkhadžujmy s dželaczeriskim ludom njepšcheczelnje a njelubosnje! Kóžde powołanje ma swoju czescž a shtóž chze tomu jeho czescž wsacz, tón jeho hluboko rani. Wopominmy, so my wo nicžo lèpschi nješmy, hacž naschi bratija, kiž su dželaczerjo, haj, so mamy psched Bohom junu wotmolwjenje dawacz, mjenujzj jako Boži sastojnizj, hacž smy s tym, so mamy wjazj na semskim tuble, tež wjazj dobrego skutkowali. Nichtó njech dželaczerjej nje-dželu njewosmje, tón jenicžki džen wotpoczowanja, na kotrymž móže domach bjes tymi swojimi bycz! Nichtó njepšchifrótcž jemu jeho saskuzbu a jemu nicžo wot šwèru saskuzeneho njewotczehni a njedaj dželaczerjej na saskuzenje czašacz! Šdžez nusa pschindže a samopomoz wošlabnje a sapowjedzi, chzemy pschezo hotowischi bycz, pomoz pschinjescz. Wopokazjmy tež dželbracze a wutrobu sa powšchitkowne sbože dželaczeriskeho luda.

Satonje sa sastaranje dželaczerjow w starobje a hdyž k nje-sbožu pschindu, k temu pomhaja, so by so dželaczerjam derje sčto, sčtóz pač chze merny wjeczor swojeho žiwjenja mècz, hdyž jemu Wóh žiwjenje šdžerzi, tón dyrbi w mladosczji a mužskich létach boha-bojasnoscz a dželacz nawuknycz. Teho dla s czašom sapoczecz, wy mlodzi, wy džeczi w schuli! Mèjczje luboscz k Bohu a k Bo-žemu słowu, luboscz k staršchim, wuczerjam a knježim! Budžczje pilni a šwèrni w waschim małym powołanju a w swojim džele! Pošluchajczje waschich wuczerjow, kofsiž chzedža wasche duchowne mozy wubudžicz a wutworicz. Čzim wotuczenishe je wasche kšchescžijanske šwèdomnje a smyšlenje, čzim lóžo wam budže, psches šwèt pscheicz; pschetož čzim wjazj šwèrnosczje a pschemyšlenja pschi džele pokafacze, čzim lèpje so wam dželo płaczi. Se-li pač jene dželo muža wjazj nježiwí, so rosomny, mudry dželaczer lóhko do drugeho namaka. Nawuknicze s czašom lutowacz bjes nahrabnosczje, njesapomniwschi wopor sa teho knjesa. Nèmske słowo praji: „Młoda krej lutuj, w starobje kšudoba boli.“ Wy holzy, nawuknicze schtrykowacz a schicz a płatacz a stupczje radšcho jako džowki do služby, hacž so do fabriki kšodžicze; potom scze psched wschelakim spytowanjom saskowane, a nawuknjecze, kač macze hošpodaricz. Džeržczje so czište a pózcziwe a njenacžiniczje tym swojim hanibj.

My pač wschitzy, nanojo a maczerje, šynojo a džowki, knjesojo a knjenje, wotrocžy a služobne džowki, chzemy w swojim semskim kšchescžijanskim powołanju šwèrni bycz, so bychmy junu to wèczne herbstwo dostali. „Pschetož my nimamy tudy žane wobstajne město, ale to pschichodne pytamy.“

Noshlad w naschim czašu.

Teho Majestoscz nèmski kšěžor psches nasymjenje lohko kšhorimšchi je so do swojeho hoitneho hroda Subertusstoc w ranšchej Pruskej podał, so by tam jenicžy swojej strowosczji živy byk.

18. mèrza je po šdaczu džen husczisheho njesboža sa pruski kraj. 18. mèrza 1848 nasto šbèžt pscheczjwo absolutnemu (t. r. šamostatnemu) kralowanju pruskich kralow. 18. mèrza 1890 proscheshe wjerch Bismark wo wustup se swojeje služby. A pjat tydženja kšyščachmy s najškubschej šrudobu, so staj schulski minister hrabja s Zedliž-Trütschler a kšěžorstwowy kanzler hrabja s Caprivi kšěžorej k nawjedzenju dałoj, so pschi nètčisich wobštejnoscžach dale služicz njemózetaj. Kšěžor bè mjenujzj po kónsfej radže wuprajit, so wón tajki schulski sakoň pschijecz njemóže, kotryž by so jenož s pomozu konservativnych a zentrumskich (katholisch) pscheczisheczak. Napscheczjwjenju hrabje Caprivi-a, so móhlo so tola priedy wotczafacz, kač so ta žyła wèž skónčzi, kšěžor s krotosczu napscheczjwo stupi prajizy, so dyrbi so hnydom skónčicž, a hrabi Zedliž porokuje, so njeje doscz na smyšlenje šwobodnych stronow džiwak. Na to schulski minister a tež kšěžorstwowy kanzler hnydom wo swoje se služby puščaczenie proscheshtaj, a kšěžor je, kač so nèt kšyšchi, wustup hrabje Zedliž dowolik, wustup hrabje Caprivi-a pač wotpokafak. Sacžishecz tuteho žyheho podawka je pola wschitkich šwèrnich kšchescžijanow pruskeho kraja a tež swonka njeho móh rjez pohluchjenje a wulke rudjenje. Pschetož hdyž knježerstwo dženska praji: Haj, sakoň dyrbi so se wschej mozu do stutka stajicz, a jutje praji: Nè, czašajmy hischcže kšwilku s nim, dha wschat žadny rosomny cžlowjeł wjazj njewè, na čzim je. So je šebi nasche knježerstwo psches tute nahle wošlabnjenje wulzy jara

schodžiko, njeje žane praschenje, pschetož we wschitkich liberalnych a doprèdkarškich nominach je šjawnje wuprajene: Nèk, lubi pscheczelj, widžicze, so nasche hamtowanje a herjekanje podarmo njebè; teho dla chzemy-li dale šwoje wotpohladj dozpicž, dha hamtujmy a herjekajmy jenož dale a hischcže trochu wóšischo! A sčto my kralošwèrni w tutych šrudnych czašach sapoczjnjemy? Tež so pscheczjwicž? Nè, na žane waschnje! „Wostan šwèrny hacž do kónza!“ Škutkujmy sa lèpsche wóžneho kraja, tež hdyž so šda podarmo bycz, a cžimny dobroproschenje sa naschu wyschnoscz, tež hdyž je so po naschim šdaczu s cžlowskeje šlabosczje molika. Šsnadž tež pschi tutej waznej naležnosczji so dopjelni: „Tym, kofsiž Boha lubuja, dyrbja wschitke wèzy k lèpschemu služicz.“

Njewopschijomne.

Šobóžny špèwar Šofel s Eichendorff, kiž wošebje Božu móž a krašnoscz, kajkaž so nam w Bozej štworbje pokafuje w swojich špèwach kšwalesche, nam se swojich džeczazych lét, — wón so narodži 10. mèrza 1788 w Lubowizach w Schlehynskej a † 26. novembra 1857 — šlèdowaze pomjeda: „Mój wuczer sapoczja mi kóždu nježelu nèčto s historije cžerpjenja a wumrjecža nascheho knjesa priodš cžitacz. Sa s wulkej nutrnosczju na njeho pošluchach. Ale bóršy bu mi to tač husto pschetorhnjene a po kručach cžitanje psche wostudlo. Sa šebi te knihi šam wsach a je žyke šam sa so wucžitach. D ja se šłowami wopišacz njemóžu, sčto šym ja tehdy šaczuk. Sa płatak s žykeje šwojeje wutrobny. Žyke moje byczje bèsche wot teho pschewšate a napjelnjene, a ja njewopschijach, kač mój wuczer a wschitzy cži ludžo w mojim domje, kofsiž to wschitko hižo dawno wjedžachu, runje tač hnuczi njebèchu kač ja, a móžachu po swojim priedawšchim waschnju s mèrom tač dale živi bycz!“ Tutón muž, kiž nam tajke rjane šłowa pomjeda, bèsche katholicški kšchescžijan! Ty, luby cžitarjo, kiž ty šy ewangelški, a masch historiju cžerpjenja twojeho knjesa wjazj krocž domach ležo, šy ty jenicžki krocž ju s tajkej nutrnosczju a s tajkim šaczucžom cžitak? Njeby ty k temu doscz škladnosczje mèł na dołhim šymškim wjeczoru?! —

—M—

Móz šwèdomnja.

Tedyň Barlinski pschetupž, kiž bèsche psched dołhim czašom w Königsberku bydlit, s poštom 300 hr. dosta. Mjeno žane na tej pienježnej pošlyzy nještejesche. Tón pschetupž šebi šłowu šamasche, sčto móhł jemu te pienjesh pošlacž. Ale podarmo, wón nicžo njenamaka. Tu dyrbjesche jemu pošť šam k šlèdej dopomhacz. S města Königsberka bu jemu tač mjenowanj „Laufschein“ pschi-pošlany, s wopraschenjom, hacž tež je wón te pienjesh dostał. S tuteho wopišma nètko tón pschetupž widžesche, so je jena žona, kotraž je priedy jako džowka pola njeho služika, te pienjesh wot-pošlaka. Psched 31 létami bèsche wona pola njeho w služby byla; ale wona so nješwèrna wopokafa, kotruž jejny knjes pschi patosčzenju lepi. Dofelž chzysche so runje ženicž, jej tón knjes woda, ale s jeho domu dyrbjesche won. Šo jeho pscheliczenju bèsche nèhdže 40 toler kradnyła. Žohnowanja tej mlodej žonje tute nakradnjene pienjesh do domu pschinjeske nješbu, ani mjenschinj dołho, ale wohen šu w jejnym šwèdomnju šapalili psches 31 lét, kotrehož plómjenja drje žane cžlowishe wócžto njewohlada, ale kotrež tola bóle bolachu hacž cželne rany. Bóršy bu wona wudowa. Šswój wschèdny kšlèb drje mèjesche, ale na kamjenjach, wóštach a cžernjach jej njepobrachowa na tych puczach, kotrež dyrbjesche jako wudowa kšodžicž. Tola to najhóršche bè tón wohen w jejnym šwèdomnju, kotrehož plómjenja so njechachu šahaschecz dacž, hacž runjež bèsche deschcz a šnèh wot 31 lèczow a šymow na njón padał. Tola tež wona na swoje šwèdomnje pošluchasche, a tu móž namaka, w tych pošlènich létach šebi tač wjele wottradacz, so móžesche tamne 300 hr. šwojemu priedawšchemu knjesej wrócžicž. Tón pač mèjesche tež šwèdomnje a mišu schczèdrjwu wutrobu. Wón tej pošutnej žonje, wo kotrež bèsche naschonit, so je w jara kšudnych wobštejnoscžach živa, tamne pienjesh šašo pošla s tej proštwu, so chžyła je šama sa so na swoje stare dny wuzicz. Dawno je jej wón wodał, nètko pač jej dwóžy wodawa. —

—M—

Nèšhto wo Napoleonje I.

Kóždemu drje je tutón franžowski kšěžor šnaty, kotryž w šapoczatku nascheho létstotka knježesche a bèsche nastroženje wschitkich europiskich ludow, hdyž šebi je wschitke pod swoju želesnu wolu

podczijny. Tutón křezor bšche sa swój čas katechismus spišacž dať, po kotrymž dyrbjachu so wschitke schulke džeczi w jeho kraju rošwucžowacz. Zena hłowna šada w nim rešache: „Naschcho křezora Napoleona cžesčicž a jemu škuzicž, to reša Boha šameho cžesčicž a jemu šamemu škuzicž, pschetož wón je tón, kotrehož je Bóh tón Knjes šwojemu ludej šbudžiti. Čzi, kotřiz njebychu šwojich pschisłuschnosčow napschecžo křezorej Napoleonej dopjelnil, bychu so pschecžimo Božej woli špjecžili a šebi wěcžne šatamanštw šašlužili.“ Šzo šamo rošumi, tón křezor temu njewerjesche, šchtož bšche wón w tutym katechismje sa wěru šwojeho luda postajiť, teho dla so džiwacz njemóšesche, hdyž tež poddani dožo to nje-wěrjachu. Wón bu se šwojim nowomóškim katechismušom k hanibje šczinjeny, a dyrbjesche nawuknučž, so wón njeje knjes tuteho šwěta, kotryž ma nad šwětom a njebjom roškasowacz, ale so wysche njeho wyschšči trónuje, kiž šmėdžišche k njemu rjež: „Šacz dotal a niz dale.“ Wón wschitko šhubi, šchtož wobšedžesche. A jako wón potom w jastwje na štašojtej šamotnej wopuschčzenej kupje, š mjenom St. Helena, pschebnywasche, bšche wón nawuknuť tuteho wyschšcheho Knjesa pytačž a je pola njeho w jeho šwjatym Božim šlowje, niz w šwojim katechismje, trošcht a šmėrowanje namakať.

Rjane šwėdčzenja wo tym šu te šłowa, kotrež je wón tam rěčžal k šwojemu generalej Montholonej, kiž bšche š nim šobu do jastwa šchol. Šak wón k njemu ras džesche: „Móžni tuteho šwěta, kaž Alexander, Časar, Řhorla Wulfi a ja, šu wulke kraleštw šašoželi; ale na cžo šmy šo my w tym, šchtož šmy š mozami nascheho ducha štworili, šepjerali? Ma móž a na gwałt. — Šesuh šam pať je šwoje kraleštw na luboščž šašožiti, teho dla je wono wobštało a dale wostanje, a tež hišchcže dženznišči dženi bychu miliony cžłowjekow ša njeho rad do šmjerče šchli.“ Druhi křocz wón k temu šamemu towaršchej džesche: „Mi tudy w jastwje šynki žyrkwinych šwonow pobrachuja. Ša šo na to šwucžicž njemóžu, so jich tudy wjazy nješlyšchu. Ženje mje šynk šwonow trječik njeje bjes teho, so njeby moju dušchu hnuť a mje na rjane cžasny džecžatštw dopomniť. Do tutych rjaných dnjow šo ja hušto ponurich, hdyž ja šrijedža w šwojim džěle, wotpjaty wot myšlenja a dželanja, wotpjaty wot cžeže křezorišete křony, te šwony w šhłódkojtych šahrodach wot měšta St. Cloud šašlyšchach; kiž wokoło mje běchu, drje mēnjachu, so ja š nowa na wulku wójnu abo nowy krajny šakon myšlu, hdyž jenož moje myšle wotpoczowachu w dopomnjecžu na tamne šbóžne přenje cžasny mojeho žiwjenja.“

Wěra ma šwój raj we wutrobje; wona je nascha nadžija, nascha pošlenja šotwiza w nješbožu. Š kelko dobreje škuzby je křesčcijanstwo hižo cžłowjestwu wopokasať! Šelko šładow by wono nam hišchcže wjazy šlicžalo, hdy bychu wschitzy jeho wušnať warjo w šwojim powoľanju po nim cžinili! —M—

Čłowški trošcht.

Hdyž čžesč srošumicž, cžeho dla šwjaty japošchtol Pawo-w šapocžatku druheho lišta na Korinthšich Boha „Boha wschitkeho trošchta“ mjenuje a na dobo š tym wschemu trošchtej, kotryž je jenož cžłowški, jako woprawdžitemu trošchtej pľacžicž njeda, dha dyrbišch jeno na to šedžbowacz, kať je šo Šiobej w jeho cžeršpenju š cžłowškim trošchtom šesčto. Šu je najpřjódžy jeho žona se šwojim trošchtom: „Šchto dha mašch nětko wot šwojeje pobóžnosčže? Požohnuj Boha a wumř!“ Šu šu čzi „dobri pschecželjo“ se šwojim trošchtom, kiž w tym wobšteji, so šwój hłóš pošbēnjēja a pľakaju, šwoju draštu roštorhnu, a prošch na šwoje hłowy k nje-bješkam šypaju, potom šydom dnjow a šydom nožow na šemi pódla njeho šedža, a nicžo njerěčža, pschetož woni widža, so je jeho bološčž jara wulka, šchtož je wěcžje ša Šioba jara trošchtowaze byťo, a škóncžnje šwoju šřecžniwosčž jeno k temu wužija a šwój ert jeno k temu wotewřja, so bychu jemu pschezo šašo š nowa přjódč džerželi rěčže tuteho šwěta: „Ššmy šebi hižo dawno myšlili, so šak pschicž dyrbi; wschitko wschaf šłoto njeje, šchtož šo šwěcži, a niz wscho pobóžne, šchtož šo pobóžne byčž šda.“ Šu šu jeho bratřja a domjazy, jeho pschecželjo a šubodža, jeho wotrocžkojo a džowki: Šak woni Šioba w jeho šrudobje trošchtuja? Wón šam nam praji (kn. Šiob. 19, 13—16): „Wón je mojich bratrow daloko wote mnje šahnať, a moji pschecželjo šu mje wotěšnali. Moji bližšči šu mje wopuschčžili, a moji pschecželjo šu mje šabyl. Moji podřožnižy a moje škuzomne džowki džeržaju mje ša žušeho, a šym nješnajomny pschēd jich woczomaj. Wošam ša šwojeho

wotrocžka, dha mi wotmolwi: Moja žona šo mje šbaluje.“ Šaj šawěšče: Šiob na šemi žaneho trošchta daloko a šchěroko njeměšesce. A hdy by šo škóncžnje Bóh nad nim nješmilil, hdy by wón po-nizeneho a domapřtaneho njetrošchtowať a jeho šašo k cžesčzi nje-pschijněšł: pola cžłowjekow wón žaneje šmilnosčže namakať njeby Aše hdyž je ta šrudoba a tyšchnosčž nimo, kať tola potom wschitzy šašo pschihadžēja a jeho trošchtuja: „A pschindžecže k njemu wschitzy jeho bratřja, a wschitke jeho šotry, a wschitzy, kiž přjedy jeho šnajachu, jėdžichu š nim šhlėb w jeho domje a wobrocžichu šo k njemu a trošchtowachu jeho wschitkeho jeho nješboža dla, kotrež tón Knjes na njeho bšche pschicž dať (š. 42, 11). Šak wy cžłowjekoj, nětko, hdyž je wschitko hubjenštw šbēnjene, nětko wy pschindžecže a trošchtujecže? Wy šcže mi šchwarni trošchtowarjo! Šak dožo hacž tam Šiob w nušy šedži, dha wot njeho cželacže a šo wobhadacz njedacže, a hdyž je wschitka šrudoba pschēs Božu móž šahubjena, potom wy se šwojim trošchtom pschindžecže a hłowna wěž pódla je, so š tym cžwilowanym šobu jěcže a pijecže a jemu drje tež křošch daricže a šłoty cžolny šwjašł! Š kať kni-cžomny je tola cžłowški trošcht! Džak budž tebi, Božo, so šy ty šam Bóh trošchta, Bóh wscheho trošchta. —M—

Niz ja!

W Šchwajzarškej křicžiz pschi pučžu šteji, na kotrymž štej jeno dwě šlowje napišanej: „Ša“ a „Wón!“ to „Ša“ pať je psche-šchtrychnjene. — Šrošumišch ty to šhutne přėdowanje tuteju dwēju šłowow? Čžesč ty jej pať křótko, krašnje a jasnje wušoženej měčž, dha cžitaj, šchtož šteji napišane w lišcže na Galatšich na 2. šlawje w 20. šchucžžy: „Ša šym živy, niz pať ja; ale Řhřystuž je živy we mni. A šchtož nětk živy šym w cžěle, to šym živy we wěrje do teho šyna Božeho, kiž mje je lubowať a šo ša mnje dať.“ —M—

Šralowška pošornosčž.

Šruski kral Šjedřich Šylem I. měšesche to waschnje, so šebi dasche wječžor, přjedy hacž šo k měrej poda, wot šwojeho jemu pošlužowazeho šomornika wječžornu modlitwu přjódčžitacz, hdyž pschezo š wutrobnej nutřnosčžu šedžbowasche. Šowosšstupřeny šomornik měšesche přeni křocz tutu modlitwu cžitacz. Wón pať mēnjesche, so je pocžesčžowanju napschecžo šwojemu kralej winošt, te šłowa: „tón Knjes požohnuj tebe,“ hdyž te šame w modlitwje štejachu, pscheměnicž a teho dla džesche: „Tón Knjes požohnuj Wašchu Šralowšku Majestosčž.“ „Šchto ty tam cžitášch?“ tón k-al šawoľa. A tón škuzobuil mēnjo, so hišchcže š tutym psch-štajenjom njeje šwojemu kralej doščž cžesčje wopokasať, wošpjetowasche: „Tón Knjes požohnuj Najwňšchšchu Wašchu Šralowšku Majestosčž.“ Nětko pať šo tón kral na šwojeho škuzobnika rošhēnwa a džesche: „Čžesč dha mi ty š možu tutu rjanu modlitwu šahčž? Pšchēd Bohom šym ja runje šajki šhudy hřěšnik kaž ty! Šebje reša. Tón Knjes požohnuj tebe, tebe, tebe! Wšchecžimo Bohu šym ja jenož šhuda wacžka.“ —M—

Lätare.

Šjedžela	Mat. 27, 57—66.	Šř. 16.
Šondžela	Šark. 16, 1—8.	1 Kor. 5, 6—8.
Šutora	Šuf. 24, 13—35.	Šap. š. 10, 34—43.
Šsrjeda	Šuf. 24, 36—47.	Šap. š. 13, 26—31.
Šchtwóřť	Šan. 20, 11—18.	1 Kor. 15, 1—10.
Šjatt	Šan. 21, 1—19.	1 Kor. 15, 11—20.
Šsobota	Šan. 21, 20—25.	1 Kor. 15, 21—34.

„Šomhaj Bóh“ je wot nětka niz jenož pola knjesow duchowných, ale tež we wschěch psche-dawarňjach „Ššerb. Šlowin“ na wšach a w Budňšchinje doštacž. Ma šchtwóřčž lėta pľacži wón 40 np., jentliwje cžigľa šo po 4 np. pschēdawaju.